

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี

นางสาว อัชวดี กมลาสน์ ณ อชชชา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-579-692-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี

นางสาว อัชฌาดี กมลาศน์ ณ อุษงา

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-692-1

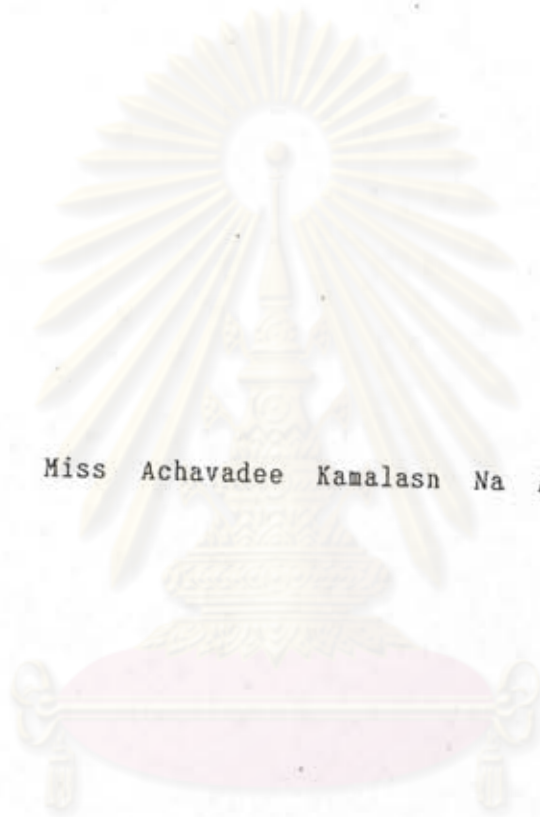
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017956

i 1034118

A Study for Historic Place Conservation
and Development Guidelines of
Phetchaburi Community

Miss Achavadee Kamalasn Na Ayutthaya

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Urban and Regional Planning
Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-692-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี
โดย นางสาว อัสฉวี กมลาศน์ ณ อุษงา
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ชวิญสรวง อติโพธิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วัชรากษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิณา ชาดานิติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ชวิญสรวง อติโพธิ)

..... กรรมการ
(นาย นิจ หิณฐิระนันท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ คุชฉี ทายตะคุ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ภายในงานฉบับพิมพ์นี้เพียงเล่มเดียว

อัชวดี กมลาศน์ ณ อุทยา : การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี (A STUDY FOR HISTORIC PLACE CONSERVATION AND DEVELOPMENT GUIDELINES OF PHECHABURI COMMUNITY) อ.ที่ปรึกษา : อ.ขวัญสรวง อติโพธิ, 285 หน้า. ISBN 974-579-692-1

เพชรบุรีเป็นเมืองโบราณที่มีความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ มาตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 12 จนถึงปัจจุบัน โดยมีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงทางบทบาทและสภาพทางผังเมืองมาโดยตลอด จนปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองรองของภาคตะวันตก รวมทั้งการส่งเสริมพื้นที่พักผ่อนชายหาดชะอำ ส่งผลกระทบต่อสภาพกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นต้องวางแผนพัฒนาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ โดยการคำนึงถึงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะที่สั่งสมมาเป็นเวลานานให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเมือง

วัตถุประสงค์ในการศึกษามีหลายประการ คือ การศึกษาสภาพทางผังเมืองของเพชรบุรีในปัจจุบัน ศึกษาความเป็นมาและคุณค่าของโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี ศึกษาสภาพปัญหาของบริเวณโบราณสถานสถานที่เป็นอยู่และความสัมพันธ์กับบริเวณโดยรอบ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเมืองเพชรบุรี โดยมีการแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาเป็นสามขั้นตอน คือ ขั้นตอนมูล ขั้นวิเคราะห์ขั้นเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมือง

จากการศึกษาพบว่า เมืองเก่าสั่งมีการเติบโตสองแบบ คือ การขยายตัวออกไปนอกเขตเทศบาลเมือง และการเพิ่มความหนาแน่นในเขตเทศบาลเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน ในระดับโบราณสถานย่าน และชุมชนเมือง ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างโบราณสถานกับเมือง ในแง่โบราณสถานกลายเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มความหนาแน่นของชุมชนเมือง ขณะที่เมืองก็มีการรุกประชิดและล้อมกรอบโบราณสถานในทุกด้าน ทำให้เกิดปัญหาในด้านการใช้ที่ดิน โครงข่ายการสัญจรและการคมนาคม การขาดที่ว่างโล่งและที่พักผ่อนสาธารณะ รวมทั้งการปิดตัวของโบราณสถาน

การเสนอแนะแนวทางแก้ไข จึงแบ่งเป็นสองระดับ คือ ในระดับนโยบาย มีเป้าหมายเพื่อให้การศึกษาความรู้ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองแก่ผู้วางแผน ผู้ปฏิบัติการ ในระดับจังหวัดและชุมชน รวมถึงประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเข้าใจร่วมกัน มีความสะดวกในด้านการประสานงานด้านอนุรักษ์และพัฒนาเมือง ในระดับหน่วยงานและท้องถิ่นทำให้แผนงานสามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้สำเร็จ

ระดับชุมชนเมือง แบ่งพื้นที่การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเป็น 2 เขต คือ พื้นที่รอบนอกเขตเทศบาลเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต และพื้นที่ในเขตเทศบาลเป็นเขตอนุรักษ์โบราณสถานและชุมชนเมือง มีเป้าหมายเพื่อจัดระเบียบการใช้ที่ดิน ระบบสาธารณูปโภค ระบบสาธารณูปการ ระบบโครงข่ายถนน และวางโครงการทัศนอาจร เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และสร้างการพึ่งพาระหว่างโบราณสถานกับเมืองให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน

ศูนย์วิทยพัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางผังเมือง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

ACHAVADEE KAMALASN NA AYUTTHAYA : A STUDY FOR HISTORIC PLACE
CONSERVATION AND DEVELOPMENT GUIDELINES OF PHETCHABURI COMMUNITY.
THESIS ADVISOR : MR. KWANSUANG ATIBHODI, Urb.D. 285 pp.
ISBN 974-579-692-1

Changwat Phetchaburi itself is an ancient living historical community, since she has been established 1200 B.E. Their growth and status changed urbanisation community all the time. According to the 6th National Economic and Social Development Plan, to up grade Changwat Phetchaburi to be Second Western Middle Plain Province, an including Cha-um Sea Resort Development Planning Promotion, that would be the great impact effect to : The Physical Condition, Demographycal, Econoincal, and Sociological problems into the provincial level and municiple community itself, That need request about environment conservation of distant period, cultutal resort and artistic value to be synchronous done with the urbanisation, development.

There are several objective of the studying as : To study the existing condition of the Phetchaburi community. To study the historic places in scope of the origin, artistic and histotical value. To study the existing historical places, contexts and surrounding relationship. Including creativity suggestion proposal for conservation method the Phetchaburi community development programme.

The study process is devided in tthree stages : To study primary and secondary information, To evaluated of conservation, and community development, and the final process is to propose a recomendation report of The Conservation Historical Places and Community Developing Programme.

The case study are found, There are two kind of community growth. the growth direction spread out from the municipal boundary. Other high density growth in the municiple that be a great impact to the historical sites, both in historical places, zone and downtown communities, that contraception places and communities.

In the case of historical sites should be limited the growth density. But in existing case community intruded and surround along boundary frame. The contexts of mixing landuse, traffic and communication net work, the open - space and park area shortage. And historical place are in limited enclosure. That result of communities invading to historical places.

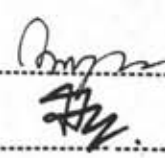
The conclusion propose are divided in to two stages: The political stage, the township community stage. The objective of Political stage is to educate, intensive information knowledge of conservation and development for the planner, government employees, whole concern to project in the community and provicial level to the public to organize and generated. The planning objective will seccesive, because of out - standing and accessible imply on conservation concept and direction of community development objective.

The objective of township community stage the conservation and community development are devided 2 zone : The outer plain boundary for township expansion in future and inner boundary for conservation and urbanisation community. The propose are : rezone of landuse, the infrastructure system reform, the traffic and communication system conversion, the touring circle systems.

That will be addup the relationship and co-existing between historical place and the township with harmonous.

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง.....
สาขาวิชา การวางผังเมือง.....
ปีการศึกษา ๒๕๓๔.....

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของอาจารย์
ขวัญสว่าง อดิโพธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ
ของการวิจัยมาด้วยดีตลอดและเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัย
ของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ ด้วย

ขอขอบคุณ อาจารย์ นิจ ใหญ่ระนันท์ อาจารย์ คุชฉี ทายตะคุ อาจารย์ สุนนท์
पालกะวงศ์ ณ อรุณชา คุณอุไรวรรณ ตันติวงศ์ ที่ได้ให้คำแนะนำแนวคิด และวิธีการศึกษา
ขอขอบคุณ คุณแม่ คุณพ่อ และครอบครัวที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างเต็มที่ ขอขอบคุณ สยาม
ที่ช่วยเหลือในทุกอย่าง ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ผังเมืองรุ่น 13 ทุกคน รวมทั้งทุกคนที่ช่วย
ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

อัชฌาตี กมลาศน์ ณ อรุณชา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนที่	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการศึกษา	2
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา	3
แหล่งข้อมูล	3
ประโยชน์ของการศึกษา	4
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
3 ประวัติชุมชนเมืองเพชรบุรี	10
3.1 ยุคก่อตั้งชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	11
3.1.1 บทบาทของชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	11
3.1.2 สภาพแวดล้อมเมืองเพชรบุรี	17
3.1.3 สภาพโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี	22
สรุป สภาพทางผังเมืองในยุคก่อตั้งชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	27
3.2 ยุคเจริญของชุมชนเมืองเพชรบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยา	29
3.2.1 บทบาทของชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	29
3.2.2 ลักษณะที่ตั้งและระบบชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	34
3.2.3 สภาพของโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี	38
สรุป สภาพทางผังเมืองในยุคเจริญของชุมชนเมืองเพชรบุรีในสมัย กรุงศรีอยุธยา.....	49

บทที่		หน้า
3.3	ยุคเมืองลูกหลวงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	53
3.3.1	บทบาทของชุมชนเมืองเพชรบุรี	53
3.3.2	สภาพแวดล้อมเมืองเพชรบุรี	55
3.3.3	สภาพโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี	56
	สรุป สภาพทางผังเมืองเพชรบุรีในยุคเมืองลูกหลวงในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	59
3.4	จังหวัดเพชรบุรีในภาคตะวันตกของไทย	60
3.4.1	บทบาทของชุมชนเมืองเพชรบุรี	60
3.4.2	สภาพแวดล้อมเมืองเพชรบุรี	65
3.4.3	สภาพโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี	90
	สรุป สภาพทางผังเมืองเพชรบุรีในยุคจังหวัดเพชรบุรีในภาค ตะวันตกของไทย.....	95
3.5	ยุคชุมชนเมืองเพชรบุรีในปัจจุบัน.....	103
3.5.1	สภาพแวดล้อมภายนอก.....	103
3.5.2	สภาพแวดล้อมเมืองชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	111
3.5.3	ลักษณะที่ตั้งอาคารบ้านเรือนและระบบชุมชนเมือง.....	128
3.5.4	สภาพโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	168
	สรุป สภาพทางผังเมืองของชุมชนเมืองเพชรบุรีในปัจจุบัน.....	171
4	บทวิเคราะห์โบราณสถาน.....	173
4.1	ภาพรวมของโบราณสถานในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	173
4.2	วิเคราะห์สภาพและปัญหาของโบราณสถานกับชุมชนเมืองเพชรบุรี..	175
4.2.1	ระดับโบราณสถาน.....	175
4.2.2	ระดับย่าน.....	195
4.2.3	ระดับเมือง.....	219
	สรุป บทวิเคราะห์โบราณสถาน.....	231
5	แนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี	233
5.1	สภาพชุมชนเมืองเพชรบุรีในปัจจุบัน	233
5.2	สาเหตุของปัญหาเมืองและโบราณสถาน	236

5.3	เป้าหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมือง	237
5.4	วัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมือง	237
5.5	วิธีการเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมือง	237
5.6	นโยบายในการอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมือง	238
5.6.1	นโยบายระดับประเทศ	238
5.6.2	นโยบายระดับจังหวัด	240
5.6.3	นโยบายระดับชุมชนเมือง	241
5.7	แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายหลัก	242
5.7.1	การจัดระเบียบที่ดินและอาคาร.....	243
5.7.2	แนวทางพัฒนาระบบจราจร.....	268
5.7.3	การจัดระบบทัศนศึกษา.....	270
	สรุป แนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี.....	281

รายการอ้างอิง
ประวัติผู้เขียน

282

285

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดง ความต่อเนื่องทางบทบาทต่อย่านในประวัติศาสตร์.....	176
4.2	แสดง ความต่อเนื่องทางกายภาพของโบราณสถาน.....	177
4.4	แสดง สภาพและองค์ประกอบของศาสนสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	190
4.5	แสดง ปัญหาระดับโบราณสถาน.....	191
4.6	แสดง ความสัมพันธ์ของโบราณสถานในระดับย่าน.....	196
4.7	แสดง ความต่อเนื่องทางบทบาทต่อย่านในประวัติศาสตร์	197

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่

หน้า

3.1	แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานในชุกก่อตั้งชุมชนเมือง.....	18
3.2	แสดง	เส้นทางน้ำรอบชุมชนเมือง.....	20
3.3	แสดง	ประตูเมืองบนกำแพงเมือง.....	20
3.4	แสดง	ทิศทางเข้า-ออกเมือง.....	21
3.5	แสดง	ศูนย์กลางเมืองด้านต่าง ๆ กลางชุมชนเมือง.....	21
3.6	แสดง	กลุ่มที่ตั้งของโบราณสถาน ในชุกก่อตั้งชุมชนเมือง.....	26
3.7	แสดง	การเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางเมืองและทิศทางการขยายตัวของเมือง	35
3.8	แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรีสมัยกรุงศรีอยุธยา	44
3.9	แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานในสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	46
3.10	แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานที่มีคุณค่า.....	50
3.11	แสดง	การเคลื่อนตัวของเมืองในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย.....	51
3.12	แสดง	ขอบเขตของเมืองในยุคเมืองลูกหลวงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	58
3.13	แสดง	ถนน/ที่ตั้งอาคารและระบบชุมชน ในสมัยรัชกาลที่ 4	75
3.14	แสดง	ถนน/ที่ตั้งอาคารและระบบชุมชน ในสมัยรัชกาลที่ 5	78
3.15	แสดง	ถนน/ที่ตั้งอาคารและระบบชุมชน ในสมัยรัชกาลที่ 6	81
3.16	แสดง	ถนน/ที่ตั้งอาคารและระบบชุมชน ในสมัยรัชกาลที่ 7	83
3.17	แสดง	อาณาเขตภาคตะวันตก.....	100
3.18	แสดง	เขตการปกครองระดับอำเภอ จังหวัดเพชรบุรี	100
3.19	แสดง	แหล่งน้ำผิวดินในจังหวัดเพชรบุรี.....	101
3.20	แสดง	เขตการปกครองในพื้นที่ศึกษา	102
3.21	แสดง	ระดับความสูงของพื้นที่ชุมชนเมืองเพชรบุรี	102
3.22	แสดง	จำนวนประชากรรายตำบลในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี 2532 ...	108
3.23	แสดง	จำนวนประชากรจากการคาดคะเนในปีพ.ศ. 2545	108
3.24	แสดง	ถนนสายหลัก/ถนนสายรองและถนนเลียบเมือง.....	113

แผนก	หน้า
3.25 แสดง ถนนภายในเขตชุมชน	113
3.26 แสดง ถนนและทิศทางการจราจรในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	118
3.27 แสดง โครงการขนส่งระหว่างจังหวัดและภายในจังหวัด.....	118
3.28 แสดง โครงการระบายน้ำและท่อระบายน้ำลงแม่น้ำเพชรบุรี	123
3.29 แสดง โครงการประปาและสถานีประปาเมืองเพชรบุรี	123
3.30 แสดง ที่ตั้งตลาดภายในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	125
3.31 แสดง ที่ตั้งหน่วยบริการสังคมอื่น ๆ	125
3.32 แสดง ที่ตั้งสถาบันราชการ ในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี	126
3.33 แสดง ที่ตั้งสถาบันศึกษา ในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี	126
3.34 แสดง การใช้ที่ดินในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี พ.ศ.2510.....	129
3.35 แสดง การใช้ที่ดินในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี พ.ศ.2525.....	129
3.36 แสดง การใช้ที่ดินในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี พ.ศ.2534.....	130
3.37 แสดง การขออนุญาตปลูกสร้างอาคารภายในเขตเทศบาลปี 30-33....	137
3.38 แสดง โครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเมือง.....	137
3.39 แสดง ที่ตั้งของกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	141
3.40 แสดง สถานที่จัดงานในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	144
3.41 แสดง พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมในช่วงเวลา 1 สัปดาห์.....	145
3.42 แสดง พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมในช่วงเวลา 1 วัน.....	147
3.43 แสดง สถานที่ที่คนต่างถิ่นเข้ามาร่วมกิจกรรมในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี.	149
3.44 แสดง ย่านต่าง ๆ ในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	152
3.45 แสดง ศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ในชุมชน.....	155
3.46 แสดง กรรมสิทธิ์ที่ดินในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	162
3.47 แสดง ราคาประเมินที่ดิน พ.ศ.2533.....	162
3.48 แสดง พื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการพัฒนา.....	163
3.49 แสดง จุดที่มีการขยายตัวของการใช้ที่ดิน ปีพ.ศ.2534.....	164
3.50 แสดง แนวโน้มการพัฒนาเมืองในเขตต่าง ๆ.....	166
3.52 แสดง การกระจายตัวของโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	169

แผนที่	หน้า
4.1 แสดง	ตำแหน่งที่ตั้งโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี 174
4.2 แสดง	ความต่อเนื่องทางกายภาพระดับโบราณสถาน..... 178
4.3 แสดง	ระดับของสภาพองค์ประกอบทางกายภาพของโบราณสถาน..... 182
4.4 แสดง	ที่ตั้งของโบราณสถานที่มีลักษณะเด่นทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม 184
4.5 แสดง	ที่ตั้งของโบราณสถานในชุมชนเมืองเพชรบุรี..... 185
4.6 แสดง	ระดับปัญหาในโบราณสถาน..... 192
4.7 แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานในย่านต่าง ๆ 194
4.8 แสดง	ความต่อเนื่องทางบทบาทของโบราณสถานต่อย่านในประวัติศาสตร์. 198
4.9 แสดง	โบราณสถานในย่านต่าง ๆ ในเขตชุมชนเมืองเพชรบุรี..... 202
4.10 แสดง	สำรूपของย่านพาณิชย์กรรม..... 207
4.11 แสดง	สำรूपของย่านสถาบันการศึกษาและย่านโบราณสถาน..... 210
4.12 แสดง	สำรूपของย่านพักอาศัย..... 213
4.13 แสดง	สำรूपของชุมชนเมืองเพชรบุรี..... 220
5.1 แสดง	พื้นที่ควรปรับปรุงเป็นที่ว่างโล่งของเมือง..... 263
5.2 แสดง	วงจรกิจศึกษาในเขตอนุรักษ์..... 271
5.3 แสดง	แนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองในระดับย่าน..... 276
5.4 แสดง	แนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองในระดับโบราณสถาน.. 277

รูปภาพ

หน้า

แสดง	ศาสนสถานที่สร้างในสมัยอยุธยา.....	40
แสดง	ศาสนสถานที่สร้างในสมัยอยุธยา.....	41
แสดง	อาคารเก่าที่สร้างสมัยรัชกาลที่ 4 - 7.....	64
แสดง	สภาพชุมชนเมืองเพชรบุรีสมัยรัชกาลที่ 4 - 7.....	79
แสดง	งานไม้สกุลช่างเพชรบุรี.....	88
แสดง	งานปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรี.....	89
แสดง	วัดที่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์.....	๙๑
แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานในยุคจังหวัดเพชรบุรีในภาคตะวันตกของไทย.....	92
แสดง	ชุมชนเมืองเพชรบุรีในยุคที่ 4.....	96
แสดง	เพชรบุรี... เมืองอู่ข้าวอู่น้ำ.....	99
แสดง	รถขนส่งภายในจังหวัดและรถขนส่งระหว่างจังหวัด.....	119
แสดง	ชีวิตเมือง.....	140
แสดง	บ้านจัดสรรตามจุดต่างๆของเมือง.....	186
แสดง	ปัญหาของโบราณสถาน.....	186
แสดง	ปัญหาของโบราณสถาน.....	217
แสดง	มุมมองที่หมายตาของเมือง.....	221
แสดง	อาคารริมถนน ริมคลองกระแชงและถนนดำเนินเกษม.....	258
แสดง	ส่วนสาธารณสุขหน้าจวนผู้ว่าราชการจังหวัด.....	259
แสดง	สภาพสองฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี.....	261
แสดง	พระนครคีรีจุลเริ่มวงจรถิ่นนคร.....	272
แสดง	โบราณสถานในวงจรถิ่นนคร.....	273
แสดง	ตลาดเก่าหน้าวัดพระมหาธาตุ.....	278